

Vendsyssel
Ref. helyn
Den 20. oktober 2021
J.nr. 21/11119

Møde i projektgruppen for NNP Tranum. 11. oktober 2021 kl. 17.00-20.00

Mødet blev afholdt på Feriecenter Slettestrand, Slettestrandvej 140, 9690 Fjerritslev

Deltagere:

Lisa Kronborg Sørensen, Tranum Landsbyråd
Bettina Brøndum Andersen, Udvikling Han Herred
Peter Lund Kristensen, DOF Nordjylland
Peter Holm, Danmarks Jægerforbund kreds 1
Peter Vejøl Vestergaard, Friluftsrådet Nordvest
Poul Bobach, Aalborg Orienteringsklub
Uffe Baadsgaard Bruun, Islænderklubben Ægir
Mette Hedegaard, Klithuse Militaryklub
John Lambertsen, Ja tak til natur NEJ TAK til en indhegnet naturnationalpark Tranum
Bjarke Lauersen, LandboNord
Ditte Scharnberg, Sommerhusgrundejerforeningerne
Thomas E Jensen, Brugerrådet for Naturstyrelsen Vendsyssel
Søren Ingerslev Himmelstrup, AMU Nordjylland (Sandmoseskolen)
Torben Kielgast Lauritsen, DGI Nordjylland
Gitte Clausen, Jammerbugt Kommune
Jens Christian Golding, Jammerbugt Kommune
Margrethe Hejlskov, Jammerbugt Kommune

Afbud:

Søren Rosenberg, DN Jammerbugt
Asger Nielsen, Naturnationalpark Tranums Venner
Susanne Hedegaard, Campingpladsnetværk i Jammerbugt

Referat:

1. Velkomst ved Jesper Blom-Hansen, Naturstyrelsen Vendsyssel

- Velkomsten indeholdt to budskaber: Dejligt, at vi kan være tæt på fuldt hus hver gang til møderne. Naturstyrelsen beklager, at mødet blev forsinket.

2. Opsamlinger fra mødet den 20. september 2021 og siden sidst ved Helle Lyngbak, Naturstyrelsen Vendsyssel

- Naturstyrelsen Vendsyssel har 11.10.21 vist først Miljøministeren og Teknik- og Miljøudvalget i Jammerbugt Kommune og senere Kommunalbestyrelsen for Jammerbugt Kommune rundt i naturnationalparken. Begge ture gik godt, og det er vores indtryk, at både ministeren og de lokale politikere blev klogere på, hvad vi arbejder med i Naturnationalpark Tranum.
- Dyrevalg i Naturnationalpark Tranum. Vi er nu et skridt nærmere en afklaring af, hvilke dyr, der udsættes i NNP Tranum. Det peger (stadig) i retningen af, at der udsættes galloway-stude og exmoor-ponyer. Vi arbejder hen imod, at der udsættes vallakker og evt. hopper i naturnationalparken, men det er fortsat uafklaret, om der skal udsættes reproducerende heste i naturnationalparken.
- Græsningstryk. Det er naturtilstanden (fødegrundlaget), der er afgørende for, hvor mange dyr, der skal udsættes i Naturnationalpark Tranum. Fødemængden vil i driften løbende blive vurderet, og antallet af dyr tilpasset arealets bæreevne.

Vi arbejder med to modeller for beregningen af, hvor mange dyr vi forventer, der skal sættes ud i Naturnationalpark Tranum:

Rita Merete Buttenschøn, der er en af Danmarks førende eksperter inden for græsning i naturplejen, regner med, at arealet ved helårsgræsning kan bære mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{3}$ af det antal dyr, der kan sommergræsse i området.

Ud fra en vurdering af områdets bonitet vurderes, hvor mange kg dyr, der skal gå pr ha, for at græsningstrykket er rigtigt. I vurderingen indgår erfaringer fra mange projekter med græssende dyr i og uden for Naturstyrelsen. Der er nogen usikkerhed forbundet med beregningen, og vi har valgt at tage udgangspunkt i den forsigtige ende. I beregningerne indgår også en vurdering af, hvor stort et areal i naturnationalparken, der reelt er føde på (f.eks. indgår sitka- og contortaarealer ikke i beregningerne).

- Fortrækker hjortevildtet, når arealerne græsses af heste og kreaturer? Rita Merete Buttenschøn fortæller, at husdyrene gennem deres græsning og færdsel kan reducere mængden af biomasse, men også kan øge kvaliteten af tilgængelig føde for vildtet. En undersøgelse fra øen Rhum i Skotland viser, at genindførelse af kvæggræsning var til gavn for den fritstående bestand af kron dyr, de satte flere kalve og med større vægt efter kvæggræsningen var genoptaget. Kron dyrene foretrak at græsse på de arealer som kvæget vedligeholdte med frisk græs.
- Friluftslivet kan generelt fortsætte som vi kender det i dag. Der er en anerkendt problematik omkring ridning i hegn med vilde heste. Løsninger drøftes med rideinteressenterne bilateralt. Det er siden sidst afklaret, at vi kan få lov til at rykke hegnet ind, så der kan etableres en riderute rundt om Naturnationalparken. Der er

dog en række praktiske forhold, som endnu ikke er på plads i forhold til etableringen af en rute.

- Naturstyrelsen Vendsyssel har haft en delegation på Langeland, hvor vi har besøgt Naturstyrelsen Fyns "vilde" heste af exmoor-racen. Hestene går ude året rundt og klarer sig selv, stort set uden menneskers indblanding. Der fodres ekstensivt om vinteren. Naturstyrelsen Fyn har ca. 15 års erfaring med hestene. Det var et lærerigt besøg, hvor selvfølgelig ikke alt kan sammenlignes med, hvordan der skal være heste i Naturnationalpark Tranum (f.eks. er arealet, som hestene går på langt mindre og mere overskueligt end i Tranum).

3. Helårsgræsning og dyrevelfærd ved Helle Lyngbak, Naturstyrelsen Vendsyssel

- I projekt- og forvaltningsplan for Naturnationalpark Tranum kommer til at indgå en beredskabsplan for, hvad der skal ske, hvis det på et tidspunkt måtte vise sig, at fødegrundlaget i naturnationalparken ikke er tilstrækkeligt til de græssende dyr. De foreløbige overvejelser omkring beredskabsplanen ses i bilag 2, der er udsendt sammen med dagsordenen.
- Der er opmærksomhed på, at der også skal være en beredskabsplan for adgangen til vand.
- Der er endnu ikke udarbejdet en plan for tilsyn af dyrene, men det bliver der, før der sættes dyr ud i naturnationalparken. Det er selvfølgelig intentionen, at opsynet bliver af en kvalitet, der sikrer god dyrevelfærd i naturnationalparken, og der er allerede nu afsat ressourcer til opgaven.

4. Mødedato i december

Der planlægges et ekstra møde i projektgruppen onsdag den 15. december kl. 17.00-20.00.

5. Mini-workshop – Friluftsfaciliteter og formidling

- Workshop afholdt i to grupper. Resultatet af workshoppen anvendes i Naturstyrelsens videre arbejde med projekt- og forvaltningsplan.
- Nogle af de gode input fra workshoppen (i simpel form):
 - Udsigtspunkter / udsigtstårne / bænke
 - Adgang for alle (eks. handicapshelter)
 - Vandre- og cykelruter (afmærkede ruter styrer færdslen)
 - Shelters / overnatningsmulighed
 - Undervisningsstier
 - Samarbejde med Fosdalgård
 - Sandmoseskolen som udgangspunkt for aktiviteter
 - Højskoleophold
 - Flere lidt større p-pladser (husk busser)
 - Udsigt fra udsigtstårnet i Langdalen (og information på stedet)

- Stier ind fra Slettestrand-siden (kystsporet?)
 - Gateway/legeplads i periferien (måske er behovet opfyldt i Langdalen?)
 - Anvend arealerne uden for Naturnationalparken til aktiviteter
 - God skiltning flere steder
 - Husk tællere, så vi kan se, hvordan publikum benytter arealet
 - Ønske om toiletfaciliteter og affaldshåndtering
 - Undervisning og forskning (Sandmoseskolen byder ind)
 - Sundhedsmæssige stilleområder (retreat)
- Problematik omkring ridning behandles på særskilt, bilateralt møde
6. Spørgsmål og svar - eller ordet er frit. Tid til debat og udveksling af synspunkter. Ved Helle Lyngbak, Naturstyrelsen Vendsyssel
- Opfordring til, at det belyses, hvad man ikke længere kan, når naturnationalparken etableres, og hvad man får til gengæld – altså fordele og ulemper, først og fremmest i forhold til lokalsamfundene (herunder også foreninger og erhverv). Hvem mister noget, og hvad får de i stedet for?
 - Opmærksomhed på markskader
 - Opfordring til at lokale jægere (naboer) involveres, når/hvis der skal foretages reguleringsjagt i naturnationalparken
 - Husk ønske om baseline for biodiversitet
7. Evaluering af dagens møde. Hvad var godt og hvad var skidt? Evalueringen anvendes i forbindelse med planlægningen af næste møde
- Det kom vi vist til at springe over...
8. Eventuelt
- Naturstyrelsen Vendsyssel tilbyder at arrangere en fælles tur til Skindbjerglund (ved Skørping) hvor Naturstyrelsen Himmerland har en flok exmoor-ponyer til at helårsgræsse et areal. Turen arrangeres, hvis mindst halvdelen af projektgruppen har tid og lyst til at deltage.